

Савремени приступи старим и новим изазовима
Milica Dinić Marinković, Natalija Panić Cerovski,
Borko Kovačević (Eds.), *Applied Linguistics Today*
– *Modern Approaches to Old and New Challenges*
(Belgrade: University of Belgrade – Faculty of Philology,
2025, 519 p.)

Приказала **Јелена М. Богдановић**, Катедра за општу лингвистику, Филолошки факултет, Универзитет у Београду, Студентски трг 3, Београд, Србија,
jelena.bogdanovic@fil.bg.ac.rs

 <https://orcid.org/0009-0004-1436-374X>

Тематски зборник *Applied Linguistics Today – Modern Approaches to Old and New Challenges*, чији су уредници др Милица Динић Маринковић, др Наталија Панић Церовски и др Борко Ковачевић, објављен у децембру 2025. године у издању Филолошког факултета Универзитета у Београду, садржи 23 оригинална рада, претходно изложена на осмом међународном конгресу *Примењена лингвистика данас – Савремени приступи старим и новим изазовима (ALT8 – Modern Approaches to Old and New Challenges)*, одржаног на Филолошком факултету Универзитета у Београду од 23. до 25. маја 2025. године. Конгрес *Примењена лингвистика данас* један је од значајнијих скупова у области примењене лингвистике, а одржава се сваке треће године у организацији Друштва за примењену лингвистику Србије (ДПЛС/ALAS), Филолошког факултета Универзитета у Београду и Филозофског факултета Универзитета у Новом Саду. Прошлогодишњи конгрес одржан је у сарадњи са светском лингвистичком организацијом Comité International Permanent des Linguistes (CIPL) / Permanent International Committee of Linguists (PICL).

Одабрани радови представљају најновије научне резултате тридесет истраживача из деветнаест угледних домаћих и светских академских институција. Већина радова у овој публикацији написана је на неком од светских

језика. Тако зборник броји четрнаест радова на енглеском језику и један рад на француском, док су радови на српском објављени са сажетком на енглеском језику.

Аутори одабраних прилога у зборнику *Applied Linguistics Today – Modern Approaches to Old and New Challenges* врсни су истраживачи и предавачи са следећих универзитета: Универзитет у Осаки, Универзитет у Болоњи, Санктпетербуршки државни универзитет, Универзитет „Свети Климент Охридски” у Софији, Универзитет у Бергаму и Универзитет у Павији, Амерички универзитет у Каиру, Универзитет у Београду, као и са Балканолошког института и Института за српски језик САНУ.

Сви радови у зборнику могу се груписати у неколико тематских целина: *употреба вештачке интелигенције у проучавању језика, анализа дискурса – осврт на језик у стварној употреби данас, социолингвистика и културолошки аспект језика, језик у образовању и преводилачке праксе, као и реч и значење – лексикологија и лексикографске праксе*. Оваква тематска структура указује на методолошки разноврсну скупину истраживања у којој се традиционални приступи све чешће укрштају са новим технологијама, питањима идентитета и вишејезичности и променама у образовању.

Прву тематску целину чине радови усмерени на изазове које пред науку о језику ставља вештачка интелигенција, али и могућности које су се јавиле појавом исте. У раду „(Applied) linguistics in the era of artificial intelligence: challenges and opportunities for teaching” (Мaja Miličević Petrović) проширује се дискусија о будућности лингвистике уз развој великих језичких модела (енгл. LLMs – Large Language Models), при чему се акценат ставља на наставу лингвистике и образовање лингвиста, као и на стручњаке из других области чији предмет интересовања укључује и језик. „Методолошки оквир за анализу сентимента у дигиталном урбаном дискурсу: ка примени у музејској комуникацији и раду кустоса” (Анна Чижик, Катарина Чокрлић) други је значајан рад из ове тематске целине, а бави се типом истраживања данас међу најактуелнијима у савременим дискурским анализама које користе дигиталне алате. Ауторке наведеног прилога представљају методу за аутоматску процену сентимента и идентификацију тема у порукама са друштвених мрежа, са циљем да издвоје и проуче динамике расположења у различитим друштвеним сферама. У последњем раду из ове групе – „Primena velikih jezičkih modela u srpskoj opisnoj leksikografiji – studija slučaja” (Aleksandra Marković, Ranka Stanković) – представља се истраживање процене корисности коришћења великих језичких модела у задацима у српској описној лексикографији.

Други тематски блок укључује радове у којима се анализира употреба језика у различитим контекстима – јавном и научном дискурсу, књижевности и туризму. Тако се у раду „Hedges and boosters in Arabic and Serbian research articles: the role of particles, adverbs, adjectives, clauses, and prepositional phrases” (Nikola Z. Lazović) анализирају дискурсне сличности и разлике између арапских и српских научних радова, док се у раду „Illeism in the Albanian political discourse

– the case of the opposition leader Sali Berisha” (Anyła Saraçi, Rrapo Zguri) испитује тип изражавања којим говорник представља своје ставове из перспективе других, и то на примеру албанских политичара у јавним наступима. Поред њих, у раду „*Éléments de réflexion sur la technicité du discours architectural dans le texte touristique en français*” (Anna Markova) употреба језика испитује се кроз осврт на стручну терминологију у француским туристичким текстовима. Рад „Фразеолошке модификације у роману *Контраендорфин* Светислава Басаре” (Ивана Петровић) представља још један прилог подведен под ову тематску целину, а бави се употребом фразеолошких модификација као типом језичког средства у књижевноуметничком дискурсу.

Трећа тематска целина обухвата радове попут „Cognitive, cultural and linguistics variations and learnability” (Junichi Toyota), у ком се испитује како културне разлике утичу на когнитивне процесе учења страног језика, са акцентом на визуелну перцепцију. Такође, значајне увиде нам пружају прилози „Literacy practices in Romani: pilot data from Serbia” (Mirjana Mirić), који се бави неједнакошћу између коришћења српског и ромског језика код одраслих у два ромским заједницама у Србији, као и „The importance of linguistic landscape in analyzing minority language policy” (Marija Nedeljković Pravdić, Aleksa Stošić), где се разматра проучавање писаног језика у јавном простору при испитивању улоге мањинских и службених језика на одређеној територији.

Четвртом тематском целином обухваћени су радови из области наставе страног језика, као и они посвећени стратегијама превођења. У раду „Lost and found in translation: syntactic markedness, political lexicon, and prosody in interpreted EU parliamentary speeches (German-Italian)” (Francesco Caprioli) анализирају се стратегије коришћене приликом превођења делова пленарних говора у Европском парламенту са немачког на италијански, уз посебан осврт на синтаксички маркиране конструкције и идеолошки обојен вокабулар. У раду „Designing CLIL-based teaching materials for geology: a multisensory approach for students with dyslexia” (Lidija Beko) говори се о прилагођавању наставног материјала за истовремено усвајање језика и предметног знања како би се студентима са потешкоћама у учењу олакшало студирање. „Audiovisual translation for inclusion and accessibility (AVTIA): designing project outputs informed by a document analysis indicating the current circumstances in Serbia” (Irena Aleksić-Hajduković, Danka Sinadinović) још један је прилог у ком се разматра прилагођавање наставних и преводилачких материјала студентима са специфичним потребама, посебно онима са ослабљеним слухом, како би процес учења и усвајања садржаја био приступачнији. Рад обухвата и приказ процене инклузивности за особе са оштећеним слухом и видом у Србији на основу различитих закона и извештаја.

Последња тематска целина посвећена је области лексикологије и лексикографије. Тако се у раду „Интерперсонална обележеност појединих лексема из ИТ сфере у српском језику као вид тржишних супститута и комплемената” (Милена М. Стојановић) анализира на који начин културне и

технолошке промене утичу на коришћење лексема из области информационих технологија. Овај тематски блок укључује и радове попут „Обрада предлога ПО у речницима српског језика” (Горица Мирковић) у ком се разматра погодност обрађености предлога *по* у једнојезичним речницима српског језика за студенте српског језика као страног, као и рад „А да (cuiva) rapucii / δίνω σε (κάποιον) та παπούσια στο χέρι / ia dha këpusët ne dorë... О фразеологизмима формираним у савременом румунском, албанском и грчком језику путем лексеме ципела и њеним синонимним облицима” (Мерима Кријези, Предраг Мутавџић) у ком је приказана контрастивно-компаративна анализа фразеологизама са кључном лексемом *ципела*, и то с циљем да се утврди постоје ли сличности и разлике између три фразеолошке слике – румунске, албанске и грчке.

Тематски зборник *Applied Linguistics Today – Modern Approaches to Old and New Challenges* представља, пре свега, важан научни допринос области примењене лингвистике, окупљајући оригинална истраживања која одражавају савремене токове, посебно она која укључују примену нових технологија у проучавање језика. Поред тога, радови истраживача са престижних академских институција, тематска разноврсност прилога, као и учешће угледних рецензената, сведоче о високом научном квалитету и релевантности ове публикације.